

NICOLETA IONESCU-GURĂ

MUNCA FORȚATĂ DIN ROMÂNIA ÎN REGIMUL COMUNIST

Internările administrative din perioada Gheorghe Gheorghiu-Dej (1948-1965)

Cuprins

INTRODUCERE	5
Capitolul 1 — Internarea în unitățile de muncă (1950-august 1952)	11
• Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea unităților de muncă.	11
• Ordinul MAI nr. 100 Cabinet din 3 aprilie 1950 de punere în aplicare a Decretului nr. 6/1950	13
• Direcția Unităților de Muncă din MAI/DGPCUM	16
• Cine a fost internat în unitățile de muncă (UM)	26
• Cum se proceda la internarea și eliberarea din unitățile de muncă (UM)	42
Capitolul 2 — Internarea persoanelor în coloniile de muncă (august 1952-1954).....	54
• Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1554 din 22 august 1952 pentru înființarea coloniilor de muncă, a domiciliului obligatoriu și a batalioanelor de muncă	54
• Procedura de internare în coloniile de muncă (CM)	59
• <i>Studiu de caz:</i> Internarea în coloniile de muncă a persoanelor care au deținut diferite funcții în „fostele partide burgheze”, în baza ordinului DGSS nr. 490 Cabinet, din 9 august 1952.	62
– Partidele și funcțiile din care trebuiau să se facă reținerile de persoane	62
– Operația din noaptea de 15 spre 16 august 1952. Ordinul DGSS nr. 490/Cabinet	66

– Exemple de persoane reținute în cadrul operațiunii din 15/16 august 1952.	77
– Numărul persoanelor internate în coloniile de muncă (CM) din rândul demnitarilor și a celor care au avut diferite funcții în „fostele partide burgheze”, conform documentelor organelor de securitate.	87
Capitolul 3 — Internările administrative efectuate de organele de miliție . . .	92
• Internările în unitățile de muncă și coloniile de muncă efectuate de Miliție .	92
• Internarea în batalioanele de muncă	101
• Reeducarea prin muncă a vagabonzilor, cerșetorilor, prostituatelor și întreținutărilor.	103
Capitolul 4 — Regimul internațiilor administrativ din coloniile de muncă ...	120
• Regimul din coloniile de muncă	120
• Abuzurile din coloniile de muncă. Procesul „Salcia” – cazul coloniei de muncă Salcia	140
• Abuzurile din colonia de muncă Cernavodă (1952-1953)	157
• Reeducarea persoanelor internate administrativ	170
Capitolul 5 — Eliberarea din coloniile de muncă a persoanelor internate administrativ	185
• 1952-1953. Revizuirea dosarelor internațiilor și condamnaților din penitenciare și colonii de muncă	185
• 1954. Desființarea pedepsei administrative de internare. Eliberarea din coloniile de muncă a persoanelor internate administrativ	212
• Fixarea de domiciliu obligatoriu (DO) a unora dintre persoanele eliberate din coloniile de muncă. HCM nr. 337 din 11 martie 1954	225
• Supravegherea informativă a persoanelor eliberate din coloniile de muncă de către organele de securitate	235
Capitolul 6 — Internarea în locuri de muncă a unor categorii de persoane (1958-1964)	249
• Actele normative în baza cărora unele categorii de persoane au fost internate în locuri de muncă (LM)	249

• Procedura de internare în locuri de muncă (LM)	258
• Ce categorii de persoane au fost internate în locuri de muncă	259
• Regimul internaților din locurile de muncă	268
• Numărul persoanelor care au fost internate în locuri de muncă, conform documentelor organelor de securitate	276
• 1964. Eliberarea din locurile de muncă	282
• Supravegherea informativă a persoanelor eliberate din locurile de muncă de către organele de securitate	288
Capitolul 7 — Realizarea Canalului Dunăre-Marea Neagră	299
• Cine a luat decizia de construire a Canalului Dunăre-Marea Neagră	299
• 1949. Începerea lucrărilor la canal. Organizarea și funcționarea Direcției Generale a Lucrărilor Canalului Dunăre-Marea Neagră	305
• Ce categorii de persoane au muncit la Canalul Dunăre-Marea Neagră în regimul Gheorghe Gheorghiu-Dej	323
• Regimul deținuților de la Canalul Dunăre-Marea Neagră	332
• 18 iulie 1953. Încetarea lucrărilor la Canalul Dunăre-Marea Neagră	344
• Finalizarea Canalului Dunăre-Marea Neagră în regimul Nicolae Ceaușescu	356
– 1973. Nicolae Ceaușescu decide reluarea lucrărilor la Canalul Dunăre-Marea Neagră	356
– 1976. Începerea lucrărilor efective la canal	363
– Cu cine a fost construit canalul. <i>Șantierul Național al Tineretului Canal Dunăre-Marea Neagră</i>	382
– 26 mai 1984. Inaugurarea Canalului Dunăre-Marea Neagră	402
– Considerații privind utilitatea Canalului Dunăre-Marea Neagră	421
Capitolul 8 — Baza juridică a internărilor administrative în regimul Gheorghe Gheorghiu-Dej	435
• Actele normative în baza cărora persoanele au fost internate administrativ în unități de muncă (UM), colonii de muncă (CM), batalioane de muncă și locuri de muncă (LM) în regimul Gheorghe Gheorghiu-Dej	435
• Poziția regimului Nicolae Ceaușescu față de internările administrative din perioada lui Gheorghe Gheorghiu-Dej	461

Capitolul 9 — Numărul persoanelor internate administrativ în regimul Gheorghe Gheorghiu-Dej, conform documentelor organelor de securitate	474
Concluzii — De ce internări administrative?	487
<i>Abrevieri</i>	505
<i>Bibliografie</i>	507
<i>Anexă documentară</i>	521
<i>Index de nume de persoane</i>	545
<i>Sumar în limba engleză</i>	549

Capitolul 1

Internarea în unitățile de muncă (1950-august 1952)

Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea unităților de muncă

În 1950, prin Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie, au fost înființate unitățile de muncă „pentru reeducarea elementelor dușmănoase Republicii Populare Române și în vederea pregătirii și încadrării lor pentru viața socială, în condițiile democrației populare și construirii socialismului”¹.

Conform Decretului nr. 6 din 14 ianuarie 1950, în unitățile de muncă puteau fi trimise acele persoane care prin faptele sau manifestările lor, directe sau indirecte, primejduiau sau încercau să primejduiască regimul de democrație populară, îngreunau sau încercau să îngreuneze construirea socialismului în Republica Populară Română, precum și acele persoane care defăimau puterea de stat sau organele de stat, dacă aceste fapte nu constituiau sau nu puteau constitui prin analogie infracțiuni, condamnării pentru infracțiuni împotriva securității Republicii Populare Române, care la expirarea executării pedepsei nu se dovedeau a fi reeducați². „Prin acest decret se deschidea, practic, un drum larg arbitrarului și abuzurilor de tot felul, întrucât oricine putea fi incriminat că, «direct sau indirect, primejduiește sau încearcă să primejduiască regimul de democrație populară, îngreunează sau încearcă să îngreuneze construirea socialismului»”³.

¹ ANR, fond Consiliul de Stat. Decrete, dosar 1/1950, f. 36.

² *Ibidem*, ff. 36-37. În expunerea de motive a Decretului Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6/1950, semnată de ministrul afacerilor interne, Teohari Georgescu, se arăta: „În condițiile democrației populare și construirii socialismului este necesară reeducarea tuturor acelor care prin faptele sau manifestările lor primejduiesc regimul de democrație populară sau încearcă să îngreuneze construirea socialismului în Republica Populară Română. În vederea reeducării acestor elemente am întocmit alăturatul proiect de decret pentru înființarea unităților de muncă” (*Ibidem*, f. 39).

³ Florian Banu, *Lagărele de muncă forțată – cea mai arbitrară formă a represiunii comuniste*, în Cosmin Budeancă, Florentin Olteanu (coord.), *Forme de represiune în regimurile comuniste*, Iași, Editura Polirom, 2008, p. 61.

Articolul 7 din Decretul nr. 6 din 14 ianuarie 1950 prevedea că organizarea și funcționarea unităților de muncă se stabilea prin hotărâre a Consiliului de Miniștri. Acest articol avea să fie modificat două luni mai târziu. Astfel, Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 60 din 11 martie 1950 modifica articolul 7 din Decretul nr. 6 din 14 ianuarie 1950, în sensul că organizarea și modul de funcționare a Direcției Unităților de Muncă, precum și a unităților de muncă înființate în cadrul acestei direcții se stabileau prin decizia ministrului afacerilor interne și nu prin hotărârea Consiliului de Miniștri, ceea ce însemna o modalitate mai rapidă de înființare a unităților de muncă¹.

Trimiterea în unitățile de muncă se făcea prin Decizia Ministerului Afacerilor Interne². Durata reeducării în unitățile de muncă era de șase luni până la doi ani. Aceasta putea fi redusă sau prelungită în raport cu rezultatele reeducării, fără a putea depăși cinci ani. Părăsirea unității de muncă, fără autorizație scrisă prealabilă, se pedepsea cu închisoare corecțională de la șase luni la cinci ani.

La 27 martie 1950, un colectiv format din ministrul adjunct al MAI, Marin Jianu, general-locotenent Cristescu Pavel, colonel Gavrilă Birtaş, colonel Dulgheru Mihai, colonel Popescu Gogu, locotenent-colonel Tudor Sepeanu, maior Bogdan H., maior Ciupagea N. și maior Ilie Bădică au studiat Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea unităților de muncă. În cadrul ședinței, au fost discutate următoarele puncte: persoanele care urmau a fi integrate în acest decret, partea tehnică a ridicărilor și formalitățile.

S-a căzut de acord că vor fi internați, în mod automat, toți cei care se găseau la dispoziția autorităților și care din diferite motive nu puteau fi trimiși în justiție. De asemenea, toți cei care se aflau în penitenciare și nu puteau fi trimiși în justiție, la aprecierea organelor MAI; „foștii demnitari ai guvernelor reacționare, inclusiv cele două dictaturi (carlistă și antonesciană), ca: miniștri, subsecretari de stat, secretari generali, foști diplomați, foști senatori, deputați, prefecți, primarii orașelor de reședință, iar pentru municipiul București,

¹ ANR, fond Consiliul de Stat. Decrete, dosar 2/1950, vol. 1, f. 81. În expunerea de motive a Decretului Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 60 din 11 martie 1950, se arăta: „Pentru a da posibilitatea Ministerului Afacerilor Interne să stabilească pe cale de Decizie organizarea și modul de funcționare a Direcției Unităților de Muncă și a unităților înființate în cadrul acestei Direcții, am întocmit alăturatul proiect de Decret pentru modificarea art. 7 din Decretul nr. 6/1950” (*Ibidem*, f. 83).

² Pentru deciziile MAI de internare în unități de muncă din anul 1950 din capitală și diferite județe vezi ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 7. De pildă, prin Decizia MAI nr. 26 din 18 mai 1950 au fost trimise în unități de muncă, pe diferite termene, 136 persoane din județul Cluj (*Ibidem*, ff. 39-42). Pentru deciziile MAI de internare în unități de muncă din anul 1952 vezi ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 6, 16. De exemplu, prin Decizia MAI nr. 526 din 2 iulie 1952 au fost trimise în unități de muncă, pe timp de 24 luni, evidență specială, un număr de 635 persoane (*Ibidem*, dosar 55, vol. 6, ff. 33-49). Prin Decizia MAI nr. 560 din 10 iulie 1952 se încadrau 41 de persoane într-o unitate de muncă pe timp de 24 luni, evidență specială, pedeapsa începând de la 15 aprilie 1952. Printre acestea se număra Ioana Maria Vulcănescu, Maria Tătărescu, Ion Lahovari, Radu Portocală, Lucia Samsonovici, Nineta Alimănișteanu, Elena Jora, Eugen Chirnoagă (*Ibidem*, dosar 55, vol. 16, ff. 28-29).

primarii, ajutorii de primar general și primarii de sectoare. S-a hotărât a se eşalona internările în unități de muncă, pe măsura capacității de cuprindere a Direcției Unităților de Muncă, avându-se în vedere categoriile cele mai periculoase¹. „Decretul nr. 6 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea unităților de muncă rezolva două probleme și anume: nevoia acută de forță de muncă necesară pentru realizarea proiectului de construire a Canalului, dar și necesitatea de a desconggestiona penitenciarele suprapopulate cu mii de condamnați și preveniți politici”².

Aplicarea Decretului Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie 1950 s-a făcut de către Ministerul Afacerilor Interne, conform Ordinului MAI nr. 100 Cabinet din 3 aprilie 1950.

Ordinul MAI nr. 100 Cabinet din 3 aprilie 1950 de punere în aplicare a Decretului nr. 6/1950

„Trebuie să fie clar că, în general, în unitățile de muncă trimitem pe cei ce nu se pot încadra în texte de legi”³. Această propoziție apare în Ordinul MAI nr. 100 Cabinet din 3 aprilie 1950, semnat de ministrul adjunct, Gheorghe Pintilie, care pune în aplicare Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea unităților de muncă.

Direcției Generale a Securității Poporului (DGSP) i-a revenit sarcina de a depista și trimite în unități de muncă pe toți aceia care se încadrau în prevederile Decretului Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6/1950. Astfel, la scurt timp după emiterea decretului de către Prezidiul Marii Adunări Naționale, Ministerul Afacerilor Interne a elaborat un ordin care dădea instrucțiuni organelor de securitate pentru aplicarea lui. Este vorba despre Ordinul MAI nr. 100 Cabinet din 3 aprilie 1950, semnat de ministrul adjunct al MAI, Gheorghe Pintilie.

În cuprinsul ordinului apare și motivarea internării unor categorii de persoane în unitățile de muncă și anume reeducarea prin muncă a celor care puteau face greutatea construirii socialismului de tip sovietic în România:

„Dușmanul de clasă din țara noastră, fabricanții și moșierii expropriați, bancherii și marii negustori, elementele deblocate și epurate din aparatul de stat și chiaburii, slugi ale imperialismului caută prin fel de fel de mijloace ca: zvonuri alarmiste, injurii, manifestări rasiale și șovine, instigări, misticism religios, mergând până la acte de teroare, sabotaj, diversiune să creeze agitație, să alarmeze populația, să îndemne la nesupunere, să împiedice construirea socialismului. Pentru a asigura desfășurarea muncii poporului nostru, pentru a împiedica dușmanul de clasă să-și ducă activitatea de subminare a

¹ ACNSAS, fond Documentar, dosar 199, ff. 186-187.

² *Dicționarul penitenciarelor din România comunistă (1945-1967)*, Andrei Muraru (coord.), Clara Mareș, Dumitru Lăcătușu, Cristina Roman, Marius Stan, Constantin Petre, Sorin Cucera, studiu introductiv de Cristina Roman, prefată de Marius Oprea, Iași, Editura Polirom, 2008, p. 380.

³ ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, f. 3.

construirii socialismului, în urma hotărârii Consiliului de Miniștri din 13 ianuarie 1950, Prezidiul Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Române a emis Decretul nr. 6 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea unităților de muncă¹.

Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea unităților de muncă nu preciza categoriile de cetățeni care urmau să fie trimiși în unități de muncă (UM), ci enunța, în general, că puteau fi internați „aceia care prin faptele sau manifestările lor, direct sau indirect, primejduiesc regimul de democrație populară”. În schimb, în Ordinul MAI nr. 100 Cabinet din 3 aprilie 1950, semnat de ministrul adjunct, Gheorghe Pintilie, se arătau categoriile de cetățeni care urmau să intre în obiectivele Securității, cu propunerea de a fi trimiși în unități de muncă, și anume:

- „toți cei ce lansează zvonuri sau răspândesc zvonuri alarmiste, tendențioase, dușmănoase², ascultă și difuzează propaganda deșănțată a posturilor de radio imperialiste;
- toți cei ce aduc injurii Partidului Muncitoresc Român, conducătorilor săi, guvernului, Uniunii Sovietice și conducătorilor săi și țărilor de democrație populară;
- toți acei cetățeni români care întrețin legături de prietenie cu legațiile imperialiste, care au frecventat sau frecventează bibliotecile, concertele și în general manifestările propagandistice ale legațiilor imperialiste, precum și toți cei ce sunt în relații cu familiile funcționarilor ambasadelor imperialiste;
- toți cei ce ațăță la manifestări rasiale și șovine;
- instigatorii la nesupunere sau neexecutare, cei ce duc acțiuni dușmănoase, atât la sat, cât și la oraș, în contra măsurilor guvernului, în special cu privire la colectivizări, colectări, planuri de cultură, comasări etc. Elementele cu un trecut reacționar cunoscut sau foști exploatare care ocupă încă în producție posturi de răspundere și care dovedesc continuu, prin atitudinea lor, delăsare gravă,

¹ ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, f. 1.

² De exemplu, Flavia Pantu, în vârstă de 30 de ani, fostă contabilă la Banca de Stat, a fost internată administrativ „pentru discuțiile purtate cu unele colege, față de care își manifesta neîncrederea și ura față de regimul actual și față de reformele din țara noastră” (ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 19, f. 288). Într-o notă întocmită de Direcția secretariat din MAI se arată că referitor la întrecerile socialiste a afirmat: „Prin aceste întreceri omul nu poate să gândească, deoarece trebuie să lucreze ca o mașină”; „Relațiile dintre URSS și RPR nu sunt de la egal la egal și că țara noastră trimite o mare cantitate de produse și materii prime în Uniunea Sovietică și din această cauză în RPR nu se găsesc cele necesare traiului” etc. Din aceste motive a fost internată administrativ pentru 24 luni, pedeapsa începând la 30 mai 1952 și expirând la 30 mai 1954. În urma unei cereri adresate Prezidiului Marii Adunări Naționale de către tatăl său, Traian Pantu, prin care solicita eliberarea fiicei sale, care ispășea pedeapsa administrativă în lagărul Ghencea, a fost eliberată. Prin Decizia MAI nr. 656 din 25.XI.1953 a fost pusă în libertate prin suspendarea pedepsei (*Ibidem*, f. 287). În documentele organelor de securitate, referitor la eliberarea sa, se arătau următoarele: „ținând seama de faptul că Pantu Flavia este un element tânăr și cu posibilități de reabilitare, pe de altă parte, ținând seama de faptul că este vorba numai de manifestări dușmănoase și nu de acțiuni organizate, pedeapsa executată până în prezent ajutându-i mult, propune eliberarea sa” (*Ibidem*, f. 288-289).

nejustificată prin incapacitatea lor profesională, atitudine care atrage după sine defecțiuni vizibile sau frânarea producției;

- toți acei care sub masca religioasă fac prozelitism (diferite religii și secte). Adică speculează sentimentele religioase ale cetățenilor pentru a-i determina la atitudini ostile, dușmănoase regimului (minuni, prelegeri cu dedesubturi dușmănoase, șovine etc.);
- toți acei ce, prin corespondență internă sau internațională, iau atitudine dușmănoasă, transmit știri tendențioase, alarmiste, dușmănoase, reacționare, instigă”¹.

În acțiunea de depistare trebuia să se acorde o atenție deosebită „elementelor capitaliste de la țară”, adică foștilor moșieri, chiaburilor, cârciumarilor, militarilor deblocați, funcționarilor epurați, foștilor membri ai partidelor politice dizolvate. În Ordinul MAI nr. 100 Cabinet din 3 aprilie 1950 se dădea indicația ca, în privința clerului ortodox, dosarele pe care urmau să le întocmească organele de securitate trebuiau să conțină „probe suficiente și să umble cu tact și prudență”². În ordin se menționa expres că legionarii și persoanele care au făcut parte din organizații subversive nu se încadrau în măsurile prevăzute în ordinul circular. Mai târziu, s-a revenit asupra acestui aspect. În 27 octombrie 1950, Direcția Generală a Securității Poporului preciza că: „prin legionari și cei ce au făcut parte din organizațiile subversive trebuie înțeles: legionarii notorii care au avut munci de conducere și care sunt în obiectivele noastre pe linia respectivă, și nu foștii legionari în general, care sunt pasivi din acest punct de vedere, dar azi se manifestă dușmănos. Aceștia din urmă se pot încadra în prevederile circularei 100 Cabinet. În același sens, trebuie înțeleasă și propoziția «cei ce au făcut parte din organizațiile subversive». Aceasta înseamnă că numai cei care intră în obiectivele noastre nu pot fi încadrați. Dacă anumite elemente care au făcut parte din astfel de organizații sunt astăzi libere (și-au ispășit pedeapsa, nu au putut fi dovediți etc.), dar se manifestă dușmănos și intră în prevederile circularei, ei vor fi încadrați”³.

În cazul membrilor Partidului Muncitoresc Român, propunerile de internare în unitățile de muncă ale Direcțiilor regionale de securitate se făceau numai după ce a fost consultat și s-a căzut de acord cu secretarul județean de partid⁴. În ordin se atrăgea atenția

¹ *Ibidem*, dosar 55, vol. 53, ff 2-3. Pentru textul Ordinului MAI nr. 100 Cabinet din 3 aprilie 1950, semnat de ministrul adjunct, Gheorghe Pintilie, vezi ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, ff. 1-5. Documentul este publicat și în CNSAS, *Securitatea. Structuri – cadre. Obiective și metode, vol. I (1948-1968)*, Florica Dobre (coord.), Florian Banu, Theodor Bărbulescu, Camelia Ivan Duică, Liviu Țăranu (ed.), București, Editura Enciclopedică, 2006, pp. 286-289.

² ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, f. 3.

³ *Ibidem*, vol. 12, partea 1, f. 177.

⁴ *Ibidem*, vol. 53, ff. 14-15. În cazurile de membri ai Partidului Muncitoresc Român, Direcțiile regionale de securitate trebuiau să raporteze de urgență situația lor la Direcția Generală a Securității Poporului, în sensul dacă au fost verificați, dacă mai erau membri de partid și dacă s-a căzut de acord asupra lor cu secretarul Comitetului județean PMR, în privința propunerii de încadrare în unitate de muncă.

asupra eventualelor abuzuri, adică să nu se trimită persoane în unități de muncă pe bază „de informații nereale, rău intenționate sau chiar interesate”. Organele de securitate trebuiau să fie atente acolo unde „infractorul” era muncitor sau țăran sărac.

În privința bunurilor celor internați în unități de muncă, au fost elaborate instrucțiuni în care se prevedeau următoarele: persoanelor care erau ridicate li se făcea percheziție domiciliară; bunurile mobile ale celor care nu locuiau împreună cu familia urmau a fi predate, la indicația scrisă a celui internat, făcându-se în acest sens un proces-verbal; pentru familiști, bunurile rămâneau la dispoziția familiei.

În momentul arestării, apartamentul celui ridicat se sigila conform procedurii penale, urmând a se preda bunurile mobile, cu inventar, persoanei indicate de cel ridicat. Apartamentele celor internați pe o durată mai mare de 6 luni erau puse la dispoziția Spațiului Locativ. La eliberare acesta urmând să le procure locuințe. Persoanelor ridicate pentru 6 luni le rămânea locuința până la întoarcere, în cazul când nu aveau spațiu excedentar. Dacă spațiul locativ era mare, atunci se proceda ca la cei cu pedepse mai mari de 6 luni, adică locuința era preluată. Locuințele celor familiști internați în unități de muncă erau sesizate Spațiului Locativ, care aprecia dacă era cazul a fi evacuată familia, dându-i altă locuință, sau putea rămâne acolo¹.

Direcția Unităților de Muncă din MAI/DGPCUM

Prin Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie 1950², în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, a fost înființată Direcția Unităților de Muncă. Aceasta avea sarcina de „a asigura reeducarea prin muncă a elementelor dușmănoase Republicii Populare Române”.

¹ ACNSAS, fond Documentar, dosar 199, f. 188.

² Prin Decretul nr. 100 din 20 aprilie 1950 au fost modificate art. 5 și 6 din Decretul nr. 102 din 16 martie 1949 pentru organizarea Ministerului Afacerilor Interne. Articolul 5 a fost modificat după cum urmează: Sarcinile Ministerului Afacerilor Interne se îndeplineau cu următoarele organe proprii: 1. Secretariatul; 2. Direcția Generală a Securității Poporului; 3. Comandamentul Trupelor MAI; 4. Direcția Generală Politică; 5. Direcția Generală a Miliției; 6. Direcția Generală a Penitenciarelor; 7. Direcția Cadrelor; 8. Inspectoratul General; 9. Administrația Centrală MAI; 10. Departamentul Gospodăriei Locale. Pentru că din enumerarea organelor proprii ale Ministerului Afacerilor Interne a fost omisă Direcția Unităților de Muncă, înființată în cadrul MAI prin Decretul nr. 6 din 14 ianuarie 1950, a fost emis un nou decret. Este vorba de Decretul nr. 132 din 23 mai 1950 pentru modificarea și completarea Decretului nr. 100 din 20 aprilie 1950, care prevedea că: „Dispozițiunile art. 5 din Decretul nr. 102/1949 modificate prin Decretul nr. 100 din 20 aprilie 1950 se modifică și se completează adăugându-se punctul 6 bis – Direcția Unităților de Muncă” (ANR, fond Consiliul de Stat. Decrete, dosar 3/1950, vol. 2, f. 91). Din expunerea de motive a Decretului nr. 132 din 23 mai 1950 aflăm de ce a fost necesară apariția unui nou decret: „Prin Decretul nr. 6 din 14 ianuarie 1950 s-a înființat în cadrul Ministerului Afacerilor Interne Direcția Unităților de Muncă. Deoarece această direcție a fost omisă în Decretul nr. 100 din 20 aprilie 1950 pentru modificarea art. 5 și 6 din Decretul 102/1949 pentru organizarea Ministerului Afacerilor Interne, am întocmit alăturatul proiect de decret pentru modificarea și completarea Decretului nr. 100 din 20 aprilie 1950” (*Ibidem*, f. 94).

La 3 martie 1950, s-a ținut la ministrul de interne, Teohari Georgescu, o ședință de colectiv care a avut pe ordinea de zi: aplicarea Decretului nr. 6 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea unităților de muncă. Din procesul-verbal al ședinței aflăm că pe baza lucrărilor prezentate și a discuțiilor avute în colectiv au fost stabilite următoarele:

- s-au aprobat proiectele de decizii pentru organizarea Direcției Unităților de Muncă și a organizării unităților de muncă; personalul care urma să fie încadrat în schema de organizare a Direcției Unităților de Muncă și a unităților de muncă trebuia recrutat din cadrul ministerului (Direcția Generală a Miliției), considerându-se detașat pentru anul în curs la această direcție nou înființată;
- s-a hotărât să se întocmească un proiect de decret pentru modificarea art. 7 din Decretul nr. 6 din 14 ianuarie 1950, în sensul de a da dreptul Ministerului Afacerilor Interne de a înființa pe bază de decizie unități de muncă; decizia urma să fie prezentată Consiliului de Miniștri;
- s-a hotărât să se întocmească un regulament de funcționare a Direcției Unităților de Muncă;
- s-a stabilit ca paza exterioară a unităților de muncă să se facă de Trupele MAI;
- organizarea Direcției Unităților de Muncă trebuia să fie realizată până la 20 martie 1950. Cu ducerea la îndeplinire a celor stabilite de către colectiv a fost însărcinat ministrul adjunct, Marin Jianu¹.

În iulie 1951, Direcția Unităților de Muncă din cadrul MAI a fost comasată cu Direcția Generală a Penitenciarelor, „rezultând o nouă structură numită Direcția Generală a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă (DGPCUM)”². În art. 1 al Hotărârii Consiliului de Miniștri nr. 729 din 19 iulie 1951 care privea organizarea și funcționarea DGPCUM se arăta că „Direcția Generală a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă este organul Ministerului Afacerilor Interne care asigură executarea pedepșelor și măsurilor privative de libertate prin izolarea elementelor periculoase din punct de vedere social, în scopul reeducării lor, pentru a deveni elemente folositoare societății”³.

¹ ACNSAS, fond Documentar, dosar 199, f. 160.

² Octavian Roske (coordonator), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Represiunea (A-E)*, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2011, p. 529. În perioada Ministerului Securității Statului (septembrie 1952-septembrie 1953), DGPCUM s-a divizat în Serviciul Penitenciare și Direcția Lagăre și Colonii de Muncă, ambele în MAI. După reunificarea MSS cu MAI (în 1953), Serviciul Penitenciare s-a transformat în Direcția Închisori și Penitenciare. Aceasta va funcționa separat de Direcția Lagăre și Colonii de Muncă, până la 1 septembrie 1954, când a luat ființă Direcția Penitenciare, Lagăre și Colonii, prin contopirea Direcției Închisori și Penitenciare cu Direcția Lagăre și Colonii de Muncă și cu Serviciul Colonii Minori (Mihai Burcea, Marius Stan, Mihail Bumbeș, *Dicționarul ofițerilor și angajaților civili ai Direcției Generale a Penitenciarelor. Aparatul central (1948-1989)*, Iași, Editura Polirom, 2009, pp. 43-44).

³ Arhiva Guvernului României, Hotărârea Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Române, nr. 729 din 19 iulie 1951, p. 1.